

батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей тягне адміністративну відповідальність за ст. 184 КУпАП.

Слід звернути увагу, що запровадження ст. 173-2 КУпАП призвело до виникнення колізій між цією статтею і змістом Закону та системою передбачених нині спеціальних заходів з попередження домашнього насильства. Передбачений Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» перелік домашнього форм насильства (фізичне, сексуальне, психологічне і економічне) не відповідає формам насильства, вказаним в ст. 173-2 КУпАП України, якою передбачено адміністративну відповідальність за «умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру». Сексуальне ж насильство як форма домашнього насильства, не включено до диспозиції ст. 173-2 КУпАП.

Враховуючи все вказане, зазначимо, що протидія домашньому насильству щодо дитини є сьогодні важливим напрямом діяльності державних органів і розглядається не лише як соціальна проблема, а як проблема захисту прав дитини як людини, що вимагає вироблення належних правових засобів її розв'язання.

Одержано 02.05.2019

★

УДК 352.076(477)

Аліна Федорівна Поляк,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самотійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Призначенням територіальних громад сіл, селищ, міст, сіль-

ських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів є представлення спільних інтересів територіальних громад. Делеговані повноваження – повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад [1, с. 2].

Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» розрізняє дві групи делегованих повноважень.

По-перше, це повноваження, в яких представлені інтереси держави в цілому, які здійснюються органами місцевого самоврядування під контролем держави, не порушуючи при цьому самостійності й незалежності місцевого самоврядування. Слід зазначити, що делегування повноважень органів державної виконавчої влади органам місцевого самоврядування добре відоме світовій практиці державотворення, про що йдеться і в Європейській хартії про місцеве самоврядування, в якій закріплено, що при делегуванні повноважень центральними або регіональними органами місцеві органи самоврядування повинні, наскільки це можливо, мати свободу пристосовувати їх здійснення до місцевих умов (ч. 5 ст. 4). Така практика не порушує автономію місцевого самоврядування в межах його власних повноважень і разом із тим є однією з найважливіших форм економії фінансових та людських ресурсів, оскільки виключає необхідність створення поряд з органами місцевого самоврядування ще якихось структур державної виконавчої влади.

Делеговані повноваження реалізуються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад у таких сферах: 1) соціально-економічного й культурного розвитку, планування та обліку; 2) бюджету, фінансів і цін; 3) житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку; 4) будівництва; 5) освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту; 6) регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища; 7) соціального захисту населення; 8) зовнішньоекономічної діяльності; 9) оборонної роботи; 10) забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Ці повноваження делегуються виконавчим органам сільських, селищних,

міських рад Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (статті 27–38).

По-друге, це повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям [2, с. 42].

Делегування повноважень повинне, як це прямо передбачено Конституцією, супроводжуватися *передачею необхідних для їх здійснення матеріальних і фінансових засобів*. Про що йдеться в ст. 143 Конституції України, а також в ст. 67 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Це надзвичайно важлива умова, що гарантує, по-перше, саме здійснення повноважень, а по-друге, продовження виконання місцевим самоврядуванням властивих йому головних функцій. Невиконання такої умови має бути підставою для відмови відповідних органів місцевого самоврядування від виконання відповідних державних повноважень або для виконання органами місцевого самоврядування переданих повноважень тільки в межах наданих ресурсів.

Отже, при передачі матеріальних і фінансових засобів для здійснення органами місцевого самоврядування окремих державних повноважень важливо враховувати їх домірність переданим повноваженням і їх достатність для реалізації даних повноважень. Від достатності переданих органам місцевого самоврядування зазначених засобів для здійснення окремих державних повноважень залежатимуть межі реалізації даних повноважень відповідними органами, а також відповідальність органів місцевого самоврядування за їх здійснення. Вимога домірності фінансових коштів органів місцевого самоврядування наданим їм конституцією чи законом повноваженням знайшла відображення в Європейській Хартії місцевого самоврядування (ст. 9 ч. 2).

Основний принцип делегування повноважень – досягнення ефективної реалізації переданих державних повноважень не повинно причиняти збиток вирішенню питань місцевого значення. Отже, іншою проблемою є те, що часто *обсяг делегованих повноважень* перевищує обсяг власних повноважень органів місцевого самоврядування.

Все ж таки треба звести делегування до мінімуму. Органам місцевого самоврядування слід передаватися лише незначну частину повноважень органів виконавчої влади. Принаймні, вони не

можуть переважати власні повноваження органів місцевого самоврядування, основне соціальне призначення яких полягає у вирішенні питань місцевого життя. Насправді, виходить навпаки. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» містить приблизно 70 власних самоврядних повноважень, а делегованих – аж 78. Виходить так, що в Україні вся, без виключень, система виконавчих органів місцевих рад задіяна в процесі реалізації повноважень органів виконавчої влади. Враховуючи, що обсяг цих повноважень складає майже половину, а в окремих випадках навіть більше половини, в їх компетенції, це дає підстави характеризувати їх в більшій мірі як органи державної виконавчої влади, ніж як виконавчі органи місцевих рад, що не сприяє розвитку місцевого самоврядування в цілому.

Іншими словами, органи місцевого самоврядування змушені часом на шкоду своїм інтересам вирішувати державні завдання на своїй території, і найчастіше фінансово незабезпечені. Тим більше що дане положення не повною мірою відповідає принципам самостійності і незалежності місцевого самоврядування, зафіксованим у Конституції України.

Одним зі способів вирішення зазначених проблем є прийняття закону «Про делегування органам місцевого самоврядування окремих державних повноважень», що дозволив би встановити єдині підходи в правовому регулюванні передачі державних повноважень, передбачав як власне порядок передачі даних повноважень, так і порядок передачі необхідних для їхнього здійснення ресурсів.

Таким чином, неприпустимим є одночасне закріплення власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування, адже останні повинні виникати в ході реалізації ними публічних завдань. Делеговані повноваження, згідно з чинним законодавством, фінансуються державою, а їх є більшість. Виникає питання стосовно того, як бути з принципом матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування? Чи спроможна держава профінансувати таку велику кількість повноважень органів місцевого самоврядування? Якщо більшість повноважень виконавчих органів місцевих рад є делегованими, а їх здійснення контролюється органами державної влади, фактично це призводить до контролю з боку держави діяльності місцевого самоврядування, що

по своїй суті суперечить поняттю місцевого самоврядування, яке є формою децентралізації державного управління.

Список бібліографічних посилань

1. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

2. Корнієнко М. Місцеве самоврядування та «урядова вертикаль». *Місцеве самоврядування*. 1997. № 3–4. С. 40–44.

Одержано 22.04.2019

*

УДК 343.71

Олеся Сергіївна Пономаренко,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИМАГАННЯ

На усіх етапах історичного розвитку суспільства питання протидії злочинності не втрачають своєї актуальності, набуваючи особливого значення в періоди політичних і соціально-економічних перетворень [1, с. 15]. Соціально-політичні напрямки сучасного розвитку нашої країни окрім позитивних наслідків реформування більшості державних структурних підрозділів та Євроінтеграції, також зумовили появу окремих негативних наслідків, таких як економічна нестабільність, загострення криміногенної ситуації, конфлікт на сході України, зростання злочинності. Останнім часом, наявна економічна ситуація в країні спричинила зростання тих видів злочинів, які мають корисливу мотивацію, носять яскраво виражений інтелектуальний характер та при цьому характеризуються насильницьким способом вчинення. До цієї групи злочинів відноситься, в першу чергу, вимагання. Зокрема, аналіз емпіричного матеріалу свідчить, що данні злочини потребують особливої уваги правоохоронців. Хоча офіційна статистика останні роки свідчить про не значне збільшення фактів вчинення вказаних злочинів [6], однак аналіз засобів масової інформації, соціальних сітей вказує на те, що зареєстровані факти вимагання є мізерно малими до реальних показників [2; 3]. Враховуючи вка-